

Varsinais-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi
mia.puotunen@ely-keskus.fi

viite: Lausuntopyyntöne 30.10.2023, VARELY/3972/2022

LAUSUNTO RAKENUSSUOJELUASIASSA KOSKIEN PORIN KAUPUNGIN 1. KAUPUNGINOSAN KORTTELIN 3 TONTIN 407 RAKENNUSTA (PORIN RAATIHUONE)

Rakennussuojeluasia

Varsinais-Suomen ELY-keskus on 30.6.2015 päivätyllä ilmoituksellaan ottanut omasta aloitteestaan vireille (VARELY/3300/2015) Porin kaupungin 43. kaupunginosan tontilla 609-1-3-407 sijaitsevan Porin raatihuoneen (rakennustunnus 1011889666) suojeluasian rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) mukaisena asiana.

Museoviraston lausunnossa kohteen kulttuurihistoriallisen arvon osalta todetaan, että vuonna 1841 valmistuneella ja vuoteen 1961 saakka Porin kaupungintalona toimineella Porin raatihuoneella on valtakunnallista merkitystä yhtenä C.L. Engelin suunnittelemana raatihuoneena. Lisäksi osana Porin hallinnollista keskustaa rakennus muodostaa joen rannassa kaupunkikuvallisen päätepisteen kaupungin keskeiselle puistolle.

Museoviraston lausunnon mukaan rakennuksen sisätilat eivät tule riittävällä tavalla suojelluiksi asemakaavalla. Esityksen mukainen suojelu kohdistuisi rakennuksen rakennusrunkoon, ulkoasuun kokonaisuudessaan sekä sisätiloihin.

Museovirasto on lausunnossaan antanut myös ehdotuksen suojelumääräyksiksi:

1. Rakennusta ympäristöineen on hoidettava ja käytettävä siten, ettei sen kulttuurihistoriallinen arvo heikenny. Korjaus- ja muutostöiden tulee perustua kohteen historian, alkuperäistoteutuksen, muutosvaiheiden ja säilyneisyyden hyvään tuntemukseen.
2. Rakennuksen ulkoasu, rakennusrunko, sisätilat ja kiinteä sisustus on säilytettävä ”suojelun kohdentumisessa” määritellyn mukaisesti.
3. Korjaamisen lähtökohtana on suojeltujen rakenteiden, rakennusosien, materiaalien ja pintojen säilyminen. Korjauskelvottomat rakennusosat voidaan uusida alkuperäistä toteutusta vastaten. Mikäli rakennusosia on aiemmin uusittu tästä poiketen, on ne viimeistään elinkaarensa päässä uusittava rakennuksen ominaispiirteisiin soveltuvalla tavalla.
4. Rakennus- ja talotekniset sekä käyttötarkoituksen edellyttämät muutokset ovat mahdollisia, kun ne voidaan sovittaa rakennuksen arkkitehtuuriin ja muihin ominaispiirteisiin.

5. Rakennuksen korjaus- ja muutostöissä on kuultava Museovirastoa, joka voi myös antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.

Kaavoitustilanne

Satakunnan maakuntakaavat

Ympäristöministeriö on vahvistanut Satakunnan maakuntakaavan 30.11.2011 (N:o YM1/5222/2010). Satakunnan maakuntakaava on saanut lainvoiman 13.3.2013 korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätöksellä. Porin raatihuone sisältyy Satakunnan maakuntakaavan kehittämisperiaatamerkintöjen osalta kokonaan kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeeseen (kk1, Kokemäenjokilaakson valtakunnallisesti merkittävä, monikeskuksinen aluerakenteen kehittämisvyöhyke), kulttuuriympäristö- ja maisemamatkailun kehittämisen kohdevyöhykkeeseen (mv2, Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemavyöhyke), selvitysalueeseen (se1, Kokemänjoen jokisuiston tulvariskialue) sekä kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen (kp).

Energiantuotannon, soiden moninaiskäyttöä, kauppaa, maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä käsittelevä Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 17.5.2019 ja se on saanut lainvoiman kuulutuksella 20.9.2019. Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 tultua voimaan kumoutuivat samalla Satakunnan maakuntakaavan vastaavat merkinnät ja määräykset. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettujen aluevarausmerkintöjen osalta Porin Raatihuoneen tontti sijoittuu keskustatoimintojen alueelle, jolla osoitetaan maakuntakeskuksen ydinalue, johon sijoittuu koko maakuntaa palvelevia keskustahakuisia kaupan, hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista (C1, Keskusta). Keskustatoimintojen alueen C1 -merkintään kuuluvan suunnittelumääräyksen mukaan:

”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä kansainvälisen, kaupallisesti ja kulttuurisesti vetovoimaisen ja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia kaupunkirakenteessa korostavan kaupunkikeskuksen edelleen kehittämiseksi.”

Porin raatihuone on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi erityisominaisuusmerkinnällä kh1 (Kivi-Pori). Lisäksi Porin raatihuone on Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 sekä kohdemerkinnällä (kh, Porin raatihuone) että myös arvoalueen (Kivi-Pori) osana maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä.

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 valtakunnallisesti merkittävää rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja myös maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskevien merkintöjen suunnittelumääräys on seuraava:

”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet.

Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.”

Yleiskaava

Porin raatihuoneen tontin alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Porin kantakaupungin 2025 yleiskaava, jota koskeva hyväksymispäätös on vahvistunut 10.12.2007. Porin raatihuone sijaitsee

yleiskaavassa keskustatoimintojen alueella (C). Yleiskaavassa Porin raatihuoneen kortteli on osoitettu kaupunkikuvallisesti arvokkaaksi alueeksi ja Porin kansallista kaupunkipuiston rajauksen sisälle. Porin raatihuoneen tontti on yleiskaavassa osoitettu osaksi valtakunnallisesti merkittävää rakennettuna kulttuuriympäristöä (Kivi-Pori) sekä osoitettu alueeksi, jolla sijaitsee muinaismuistolainrauhhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä (SM-1). Porin raatihuone on Porin kantakaupungin yleiskaavassa osoitettu myös suojeltavaksi rakennukseksi kohdenumerolla 46.

Asemakaava

Porin raatihuoneen tontti on voimassa olevassa asemakaavassa (lainv. 1.10.1996) osa yleisten rakennusten korttelialuetta, jolla ympäristö säilytetään (Y-1/s). Korttelin käyttötarkoituksmääräyksen mukaan kaikissa toimenpiteissä tulee korostaa ympäristön kulttuurihistoriallisten rakennusten muodostamaa kokonaisuutta.

Lisäksi asemakaavassa Porin raatihuoneen rakennus on osoitettu rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokkaaksi rakennukseksi sr-13-merkinnällä, jonka määräyksen mukaan:

”Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. Rakennuslain 135 §:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen tai vesikattojen rakennustaiteellista tai historiallista arvoa”

Satakuntaliiton kannantotot

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettujen kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Maankäyttö- ja rakennuslain 42§:n mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen rakennussuojeluasian (VARELY/3300/2015) kohde on Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi ympäristöksi sekä maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi. Porin raatihuoneen kulttuurihistorialliset arvot on otettu huomioon sekä yleis- että asemakaavatasolla soveltuvalla kaavamerkinnällä ja määräyksillä.

Vireillä olevaa Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelutyötä varten tausta-aineistoksi laaditun Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventoinnin tuloksena valmistuneen Satakunnan rakennusperintö 2023 aineistossa (kulttuuriympäristötietokanta PAKKI) Porin raatihuone on kuvattu osana maakunnallisesti merkittävää Kivi-Porin arvoaluetta. Alueen kuvaustekstissä rakennusta koskien todetaan seuraavaa:

”Raatihuone, maan komeimpiin lukeutuva, arkkitehti Carl Ludvig Engelin suunnittelema empiretyylinen raatihuone rakennettiin vuosina 1839-41. Porin palossa tuhoutunut puinen torni korvattiin nykyisellä, J.E. Stenbergin suunnitteleamalla kivisellä palotornilla vuonna 1891. Stenbergin suunnitelman mukaan rakennuksen päätykolmio varustettiin samassa yhteydessä kolmella sinkkipatsalla.”

Inventoinnissa tehdyn arvioinnin mukaan Kivi-Porin arvoalue on:

Aikakautensa huomattavin yhtenäinen kivikaupunkikokonaisuus, jossa lukuisia yksittäisiä arkkitehtonisesti arvokkaita rakennuksia. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja osa kansallista kaupunkipuistoa.

Satakuntaliitto katsoo, että lausunnolla oleva suojeluesitys on alueella voimassa olevan Porin kantakaupungin 2025 yleiskaavan sekä Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 mukainen. Satakuntaliitto yhtyy Museoviraston lausunnossaan esittämiin kannanottoihin rakennussuojeluasian kohteen kulttuurihistoriallisesta merkityksestä, suojelun tarpeesta sekä suojelun kohdentumisesta. Satakuntaliitto pitää Museoviraston ehdotuksia suojelumääräyksiksi hyvinä ja riittävinä.

Satakuntaliitolla ei ole huomautettavaa Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 perusteella eikä muiden yleispiirteisten maakunnallisten suunnitelmien ja selvitysten perusteella lausunnolla olevasta rakennussuojeluasiasta. Satakuntaliitto puoltaa rakennussuojeluesitystä, joka koskee Porin kaupungin 1. kaupunginosan tontilla 609-1-3-407 sijaitsevaa Porin raatihuonetta.

Lausunnon on laatinut maakunta-arkkitehti Daniel Nagy, daniel.nagy@satakunta.fi, p 044 711 4348.

SATAKUNTALIITTO

Tiedoksi: Porin kaupunki
Museovirasto

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta kirjaamo@satakunta.fi

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVOJEN YHDISTELMÄKARTTA

Satakuntaliitto

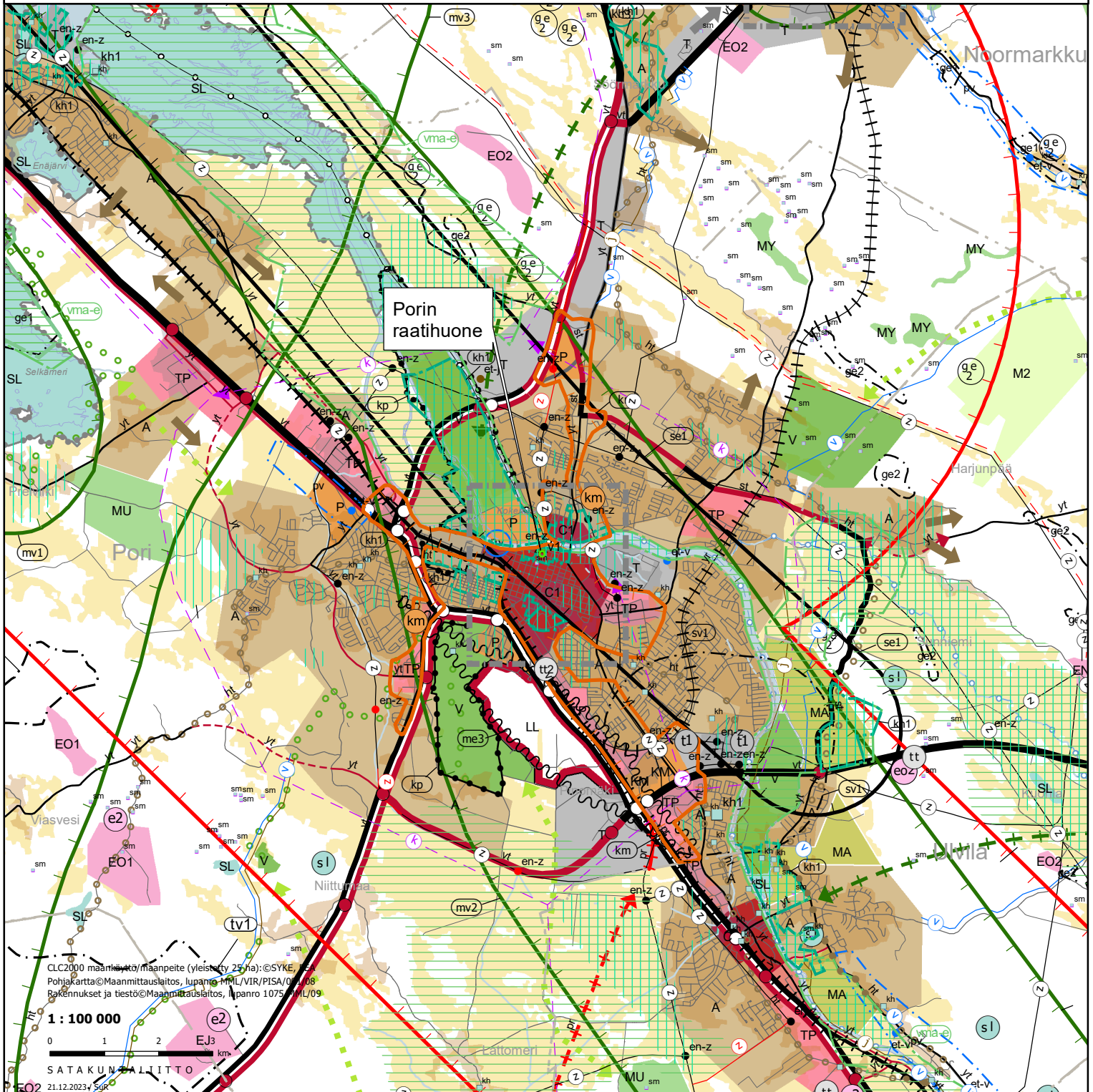
Ympäristöministeriön 30.11.2011 vahvistama Satakunnan maakuntakaava
(N:o YM1/5222/2010, KHO 13.3.2013)

Ympäristöministeriön 3.12.2014 vahvistama Satakunnan vaihemaakuntakaava 1
(N:o YM7/5222/2013, KHO 6.5.2016)

Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 hyväksymä
Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

Lausunnolla oleva Porin raatihuoneen rakennussuojelun alue
(Porin raatihuone, 609-1-3-407, Hallituskatu 9, Pori)

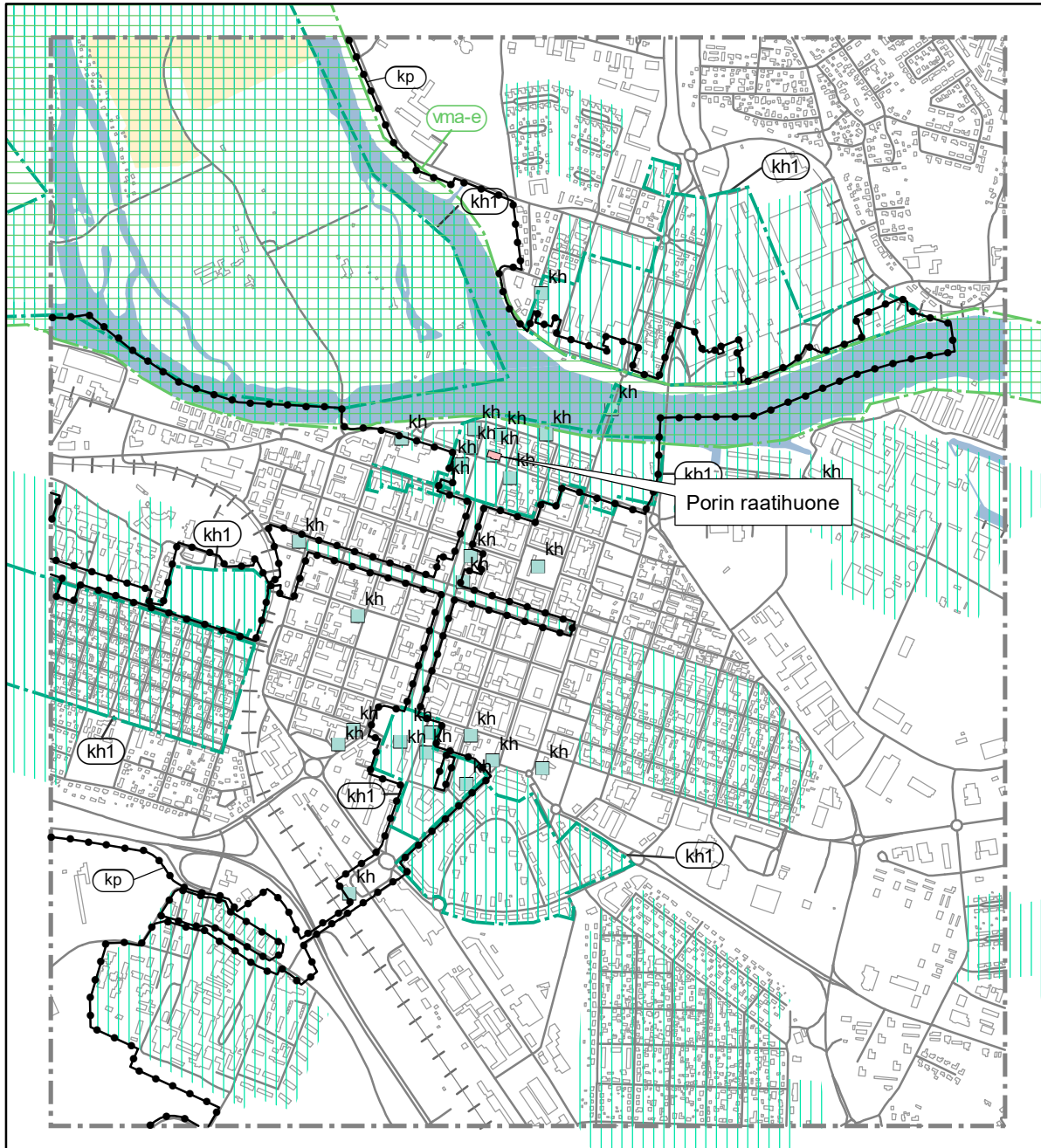
Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 hyväksymä Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt
Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt

Ympäristöministeriön 30.11.2011 vahvistama Satakunnan maakuntakaava (N:o YM1/5222/2010, KHO 13.3.2013)

Kansallinen kaupunkipuisto

Pori 1:20 000

Porin keskusta-alue

- Lausunnolla oleva Porin raatihuoneen rakennussuojelun alue (Porin raatihuone, 609-1-3-407, Hallituskatu 9, Pori)
- Kansallinen kaupunkipuisto (kp)
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, ehdotus (vma-e)
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (vma)
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (kh1)
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, kohde (kh)
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö